

Âşık Seyrani'nin Şiir Dünyasında Atasözlerinin Yeri

The Place of Proverbs in the Poetry World of Âşık Seyrani'

*Abdurrahim Yıldız**

Başvuru Tarihi: 01.12.2019

Kabul Tarihi: 13.02.2020

Özet

Atasözleri halkın bilgi, birikim ve kültürünü yansıtan kalıpsal ifadelerdir. Bir milletin kültür ve medeniyet haritasına bakmak istiyorsak o milletin atasözlerini yakından incelememiz gerekmektedir. Hiç şüphesiz ki Türk milleti büyük kültür, medeniyet ve mefkûresini sayılamayacak kadar fazla atasözleri ile ifade etmişlerdir. Ayrıca atasözleri geçmiş nesillerin tecrübe ve birikimlerini gelecek kuşaklara aktarması yönüyle son derece önemlidir. Âşıklar şiirlerinde sadece aşk, sevgi ve güzellik gibi konuları işlemezler. Nitekim âşıklar toplumu ilgilendiren hemen hemen her konuda şiir yazmış ve söylemişlerdir. Şiirlerinde toplumsal bozulma, kültürel yozlaşma, gençlere öğüt gibi konuları da işlemişlerdir.

Âşıklar atasözlerini toplumsal meseleleri dile getirirken ve nasihat ederken de kullanmışlardır. Bu yönüyle atasözleri söz varlığı yönünden olduğu kadar sosyolojik yönüyle de önemlidir. Âşık Seyrânî şiirlerini halkın bilinçlenmesi için oldukça açık ve sade bir şekilde yazmıştır. Bu vesileyle Âşık Seyrânî de atasözlerinin son derece mühim halkı aydınlatma aracı olduğunu keşfetmiş ve bunu şiirlerine yansıtmıştır. Nitekim âşık Seyrânî şiirlerinde yer yer topluma nasihat etmiş bazen de şiirleriyle toplumsal yozlaşmayı hicvetmiştir. Bu çalışmada Âşık Seyrânî'nin şiirlerinde bulunan atasözleri tespit edilmiş ve atasözlerinin şiirlerin içerisinde barındırdığı zengin anlam ve eğitici rolü üzerinde bulunulmuştur. Toplumun engin kültür ve medeniyet süzgecinden damıtılarak günümüze kadar gelen atasözleri geçmişten geleceğe bir köprü vazifesi görmesi dolayısıyla son derece mühim bir yer teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Âşık Seyrânî, Atasözleri, Kültür, Toplum

* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Öğrencisi,
abdurrahimyildiz58@gmail.com, ORCID: xxxx xxxx

Abstract

Proverbs are stereotypical expressions that reflect the knowledge and culture of the people. If we want to look at the map of culture and civilization of a nation, we need to examine the proverbs of that nation closely. There is no doubt that the Turkish nation has expressed its great culture, civilization and idea with far too many proverbs. In addition, proverbs are very important in terms of passing on the experiences of past generations to future generations. In their poems, lovers do not deal only with love, and beauty. As a matter of fact, lovers have written and said poems in almost all subjects concerning the society. In his poems, he also studied topics such as social degradation, cultural corruption, and admonition to young people.

Lovers also used proverbs to express social issues and to guide society. Proverbs are important in terms of both sociological and vocabulary. Âşık Seyrânî wrote his poems quite clearly and simply for the awareness of the public. On this occasion, Âşık Seyrânî discovered that proverbs were the most important means of enlightening the people and reflected them in his poems. As a matter of fact, in love Seyrânî, gave advice to society in his poems and sometimes criticized social corruption with his poems. In this study, the proverbs found in the poems of Asik Seyrânî were identified and the rich meaning and educational role of the proverbs in the poems were studied Proverbs distilled from society's wide filter of culture and civilization constitute a very important place that serves as a bridge from the past to the future.

Keywords: Âşık Seyrânî, Proverbs, Culture, Society

Giriş

Atasözleri ait oldukları milletlerin ortak, dil, tarih, kültür ve bilinçaltında yatan düşünce yapısını yansıtmaktadır. Her dilde farklılık gösteren atasözleri ait olduğu toplumun sosyolojik, psikolojik ve coğrafi altyapısını anlatmaktadır. Atasözleri ait oldukları toplumun söz varlığına göre değişiklik göstermekle birlikte bazı dillerde ve toplumlarda ortaklık göstermektedir. Toplumların yüzyıllar boyunca kültür ve medeniyet süzgecinden geçerek günümüze ulaşmış halk tarafından benimsenmiş ve doğruluğu tartışılmayan kalıpsal ifadelerdir. Doğan Kaya, atasözlerinin nitelik ve özelliklerini şu cümlelerle ifade eder: “*Atasözleri, kalıplaşmış ifadelerdir. Bir atasözünden kelime çıkarmak veya eklemek, aynı manaya gelecek bir kelime ile sözdeki kelimedede değişiklik yapmak onun özelliğini bozar. Kelimelerin sırası değiştirilemez*”(Kaya, 2010: 114).

Türk kültür ve geleneğine yerleşmiş atalar sözü anlayışı vardır. Bu anlayışa göre atasözleri, ulusal varlıklardır. Geniş halk yığınlarının yüzyıllar boyunca geçirdikleri denemelerden ve bunlara dayanan düşüncelerden doğmuşlardır(Aksoy, 1988:132). Bundan dolayıdır ki atasözleri gelenek, görenek, örf, âdet ve antropolojik yönden toplumların özeti durumundadır.

Atasözleri olay ve durumların kısa ve öz bir şekilde yoğunluğunu ifade eder. Duygu ve birikimi çok yüksektir. Nitekim atasözlerinde kullanılan çeşitli edebî sanatların (eğretileme, mecaz, vb.) söz tasarrufu sağlamak ve sözün etkisini güçlendirmek gibi iki önemli işlevi vardır(Erdem, 2010). Az söz ile çok şey anlatan çeşitli edebi sanatlara yer veren özlü sözlerdir. Toplum üzerinde eğitici bir etkisi vardır.

Tarihimiz ve edebiyatımızda atasözlerinin yeri oldukça büyüktür. Tarihimizde atasözleri farklı şekillerde adlandırılmıştır. Bunlar sav, vecize ve meseldir. Edebiyatımızın başlıca eserlerinden olan Divanü Lügat-it Türk'te atasözlerine sıkça rastlamak mümkündür. Edebiyatımızda yüzyıllar boyunca çeşitli şairler şiirlerinde atasözlerini şiirin manasını güçlü kılmak için kullanmıştır. Nitekim bu şairlerden birisi de Âşık Seyrânî'dir. Develili Âşık Seyrânî şiiri toplumu eğitmede bir araç olarak görmüş ve bundan dolayı şiirlerinde atasözlerine sıkça yer vermiştir.

Develili Âşık Seyrânî'nin Hayatına Dair Bir Özet

19. yüzyılda yaşamış Âşık edebiyatının ünlü şairi Seyrânî'nin asıl adı Mehmet'tir. Kayseri'nin Develi ilçesinde doğmuştur. Doğumu ile alakalı farklı rivayetler bulunmasına karşın en ağırlık kazanan görüşe göre 1800 yılında dünyaya gelmiştir. İlk eğitimini babasının yanında alan Seyrânî, daha sonra Halasiye Medresesine gitmiştir (Aydoğdu, 2011:162, Umagan, 2002: 152). Fakat buradaki eğitimini yarıda bırakmıştır. Yazmış olduğu şiirlerde bu medresede aldığı eğitimin izleri görülür. Gençlik yıllarını Develi ve çevresinde geçirmiştir. Genç yaşta şiire başlamış ve ünü kısa zamanda çevreye yayılmıştır. İstanbul'a kaç yılında gittiği ve orada kaç sene kaldığı tam olarak bilinmemekle beraber sözlü kaynaklara göre 1832'de İstanbul'a gittiği anlaşılmaktadır.

İstanbul'daki âşık kahvelerinde toplanan âşıklar kendi aralarında yarışır ve başarılı olan âşıklara saray tarafından çeşitli ödüller verilirdi. Seyrânî, bu atışmalarda yarıştığı çoğu şaire galip gelmiştir. İstanbul'daki varlıklı ve saraya yakın çevresinin iltifatına mazhar olan Seyrânî, kendisine bu denli ilgi gösterilmesine rağmen karakterinden taviz vermeyerek yolsuzluğa, haksızlığa savaş açmıştır. Onun eleştirilerinden sadrazamlar, padişahlar, din ve devlet adamları nasibini almıştır. O dönemin taklitçi yenileşme hareketlerine ve haksızlığa karşı çıkmış ve toplumun dile getiremediği durumları ustalıklı hicvetmiştir. (Akman, 2012: 145). İstanbul'da hayatı tehlikeye giren Seyrânî, çareyi buradan uzaklaşmakta bulmuştur. Nüfuzlu hemşerilerinin yardımıyla bir kervana katılarak İstanbul'dan Halep'e gitmiştir. Halep'te yaklaşık 3 yıl kalan Seyrânî, Bağdat ve Mısır'ı dolaştıktan sonra Develi'ye dönmüştür. Develi'ye geldikten sonra bir müddet bağ ve bahçe işleriyle uğraşmış ve daha sonra Seyrânî, sazını yanına alarak memleketin çeşitli yerlerini dolaşarak çalıp söylemiştir. Bir müddet gezdikten sonra yaşı ilerleyen Seyrânî, memleketine geri dönmüş ve 1866 yılında hakka yürümüştür(Yüksel, 1987, s. 1-8).

*“Tanrı kısmet kapısının
Kimin örter kimin açar”...
(Allah bir kapıyı örterse öbürünü açar)*

Şairin Allah'a saf bir kalp ile bağlı oluşu onun genel manada bir portresini de bizlere göstermektedir .(Birgül,2019:111). Seyrâni Cenâb-ı Hakk'a tam anlamıyla teslimiyet göstermiş bir şairdir. Kuran-ı kerimde bakara suresi 216. Ayette “sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu halde bir şeyi sevmenizde mümkündür. Allah bilir siz bilmezsiniz.” buyurulmuştur. Allah(cc) sonsuz akıl ve kudret sahibidir her şeyi özel bir plan ve kader dâhilinde yaratmıştır. Yarattığı her şeyde bir kader çizgisi ve levh-i mahfuz[†]da olanlar gizlidir. İnsanoğluna bazen güzel gelen şeylerde bir kötülük, kötü gelen şeylerde de bir güzellik olabilir. İşin aslında ise gaybı Allahtan başka kimse bilemez. Hayat çizgisinde insanoğlunun kaderi kendi çabasına bağlı olmakla birlikte inancımızda bazı şeylerin değişmeyeceği ve insanoğlunun başına gelen bazı şeylere teslimiyet göstermesi gerektiği belirtilmiştir. İşte Seyrânî'de kuran-ı kerimden aldığı ilim ve hikmetle etrafında gelişen olaylara gönül gözüyle bakmış ve şiirlerini buradan aldığı ilhamla söylemiştir.

“Sağ gözden sol göze yokdur faide

Bak kendi başının selametine”...

(Allah sağ gözü sol göze muhtaç eylesin)

Seyrânî kişinin ne yaparsa kendisinin yapacağını belirterek, kimseden medet beklemeden kendi meselelerine ancak kendisinin çözüm getireceğini, bu anlamda kişinin kendisini geliştirmesi ve bir kimseden beklentiye girmek yerine kendisinin durumu algılayıp çözmesini nasihat eder. “Allah kimseyi kimseye muhtaç etmesin” sözlerini bizlere anımsatmaktadır(Çetin, 2019:120).

“Altun eğer vursan eşek at olmaz

Şimdi kişi bildiğine gidiyor”...

(Altın eğer vursan eşek at olmaz)

Bu şiir bizlere “Eşeğe altın semer vursan eşek yine eşektir” atasözünü hatırlatıyor. Bu atasözü bizlere bir kişinin kılık kıyafet, makam mevki ve para ile değişmeyeceği cahil ise bunların kişiye bir fayda sağlamayacağını belirtmektedir. Yine benzer bir şekilde kullanılan “Aptal ata binince bey oldum sanır, şalgam aşa girince yağ oldum sanır” atasözü akıllara gelmektedir. Bu atasözleri ile Seyrânî devrinde yaşamış devlet adamları din adamları ve kendini âlim zanneden cahilleri hiciv sanatı ile eleştirmiştir. Kişiliği ve duruşu olmayan insanlara hiçbir makam, mevki ve rütbenin fayda sağlamayacağını büyüklük taslamanın boşuna olduğunu belirtmiştir.

“Meseldür arife tarif ne hacet

Beni naçar[‡] eden sen değil misin”...

(Arife tarif gerekmez)

[†] Allah kudretiyle olacak şeylerin üzerinde yazılı olduğu levha. Bir âyette Kur'an-ı Kerim'in Levh-i mahfûz'da tesbit edilmiş olduğu bildirilir(Bürûc/22). (Pala, 2012:287-288)

[‡]Naçar: Çaresiz, mecbur anlamına gelmektedir. Bakınız. (Kestelli, 2011:353).

İlim ve irfan sahibi olan bir kişiye bir şeyi uzun uzun anlatmanın gereği yoktur. Arif kişi deyim yerindeyse leb demeden leblebiyi anlayan kişidir. Kişinin ağzından çıkan söz ile aslında neyi kastettiğini tam manasıyla bilir ve sezgisiziyle anlar. Aslında şairlerde bu yönüyle bakıldığında ariftirler sezgi ve duygu yönleri çok ağır basar. Seyrânî’de bu üstün vasıflarıyla arife tarif gerekmeceğini atasözü ile şiirinde belirtmiş ve kendisine gelen ilhamı gönül süzgecinden damıtarak şiir yolu ile gönüllere nakşetmiştir.

*“Yanmasa ateşin tütmez tütünü
Allah yardımcısı sıdkı bütünü”...
(Ateş olmayan yerden duman çıkmaz)*

Bir olayın gizli kalması mümkün değildir. Her olayın bir başlangıcı ve bir sonucu vardır. Ortada bir söylenti varsa bu sebepsiz değildir ve mutlaka bu söylentiye yol açan bir kaynağı vardır. Fakat bazen söylentilerin kaynağı belli olmayabilir ve iftira olabilir. Seyrânî bu şiirle ateş olmayan yerden duman tütmeceğini, fakat ortada bir iftira varsa iftira atılan kişinin kalbi temiz ve doğruysa haksız yere bir iftira atılmışsa o kişinin Allah yardımcısı olduğunu belirtmiştir.

*“Bal tutan elbette parmağın yalar
Cismime hüsnünden gör ne bulaştı”...
(Bal tutan parmağını yalar)*

Bir yerlerde insanlara hizmet eden iyi şeyler sunmakla mükellef olan kimsenin bu saygılı ve özverili çalışmayla halkın takdirini topladığı bu sayede insanlara verdiği şeylerden kendisinin de faydalandığını ve bununda halk tarafından hoş karşılandığını belirtmek için kullanılan bir atasözüdür. Deyim yerindeyse gül dağıtanın elinde gül kokusu kalır. Seyrânî tam manasıyla bir halk aşığıdır. Sevgiliye gönülden duyduğu sevgi ve muhabbetle sevgilinin güzelliğinden kendisini de güzellik bulaştığını bu atasözü ile anlatmıştır.

*“Balık başdan kokar bunu bilmemek
Seyrânî gafilin ahmaklığından”...
(Balık baştan kokar)*

Bir toplumda ya da bir işte bir bozukluk var ise bunun baştaki yöneticilerin tutumundan kaynaklanacağını anlatmaktadır. Şairler şiirlerinde sadece aşk, sevgi ve güzellik gibi konuları anlatmazlar bir bakıma toplumun önderi ve sözcüsü görevini de üstlenmişlerdir. Kimsenin konuşmaya cesaret edemediği zamanlarda toplumun önüne çıkmış ve halkın gönlünden geçen düşünceleri şiirleriyle söylemişlerdir. Seyrânî de bu şiir ile devrindeki bozuklukların ve aksaklıkların müsebbibinin yöneticiler olduğunu hiciv yoluyla belirtmiştir.

*“Sermayesi olan gider kârına
Bugünün işini koma yarına”...
(Bugünün işini yarına koma)*

Şiirlerinde atasözlerinden yararlanarak İrsal-i Mesel sanatını kullanan Seyrânî buradaki nasihatinde “Bu günün işini yarına bırakma” diyerek öğüt vermektedir. Her işin zamanında yapılması gerektiğini bildiren şair bu dizelerinde hemen hemen herkese hitap edebilmektedir (Çetin, 2019:120).

*“Eğri okla doğru nişan vurulmaz
Doğru ok atılmaz eğri kemansız”...
(Eğri okla doğru nişan vurulmaz)*

Bir işi yaparken doğru bir şekilde başlamak gerektiği, haram üzerine helal bina inşa edilmeyeceği bu atasözü ile belirtilmektedir. Yanlış bir yoldan başlanılan işten doğru bir sonuç çıkmayacağı, bir işin sonucunun hayırlı olması için başlarken niyetinde hayırlı olması gerektiği söylenmiştir. Seyrânî bizlere doğru ve dürüst olmanın ne kadar gerekli olduğunu anlatmaktadır.

*“Bir ekmenin olur bir de biçmesi
Bir konmanın olur bir de göçmesi”...
(Eken biçer, konan göçer)*

Kuran-ı Kerimde Ankebut suresi 57. Ayette “her nefis ölümü tadacaktır, sonra bize döndürüleceksiniz” buyurulmuştur. Doğan her canlı ölüme de mahkûmdur. Başlayan her şey biter. Bununla birlikte ekilen her şeyin yapılan bir işin sonucu ve hasat vakti olduğu belirtilmektedir. Seyrânî bu şiirle dünya hayatının gelip geçici olduğu ve ahiret yurduna gidileceği, dünyada yapılan her işin hesabının mizan terazisinde ölçüleceğini, dünya hayatının ahiretin tarlası olduğunu söz yerindeyse kişinin ektiğini biçeceğini söylemektedir. Ve insanları bu vesileyle çirkin ve fena işler yapmamaları için uyarmaktadır.

*“El küpüne elde turşu kurucu
Var seyrânî olma aslın sorucu”...
(El küpüne turşu kurulmaz)*

Bu atasözü bizlere “başkasının ipiyle kuyuya inilmez” deyimini hatırlatmaktadır. Bu şiirde Seyrânî başkasına güvenerek bir iş yapılmayacağını bunun sonucunun iyi bir netice getirmeyeceğini anlatmaktadır. Seyrânî bu şiirde adeta “minnet eylemem” diyerek haktan başkasına güvenmediğini dile getirmiş ve bu yolla halka öğüt vermiştir.

*“Dök Seyrânî gözden yaşı
Sağlıktır her işin başı”...
(Her işin başı sağlıktır)*

Seyrânî her işin başının sağlık olduğunu, sağlık olmadan insanın mutlu olamayacağını bize bu şiirle hatırlatmaktadır. Bu atasözü bize Kanuni Sultan Süleymanın şu meşhur beyitini hatırlatmaktadır:

“Halk içinde yok muteber bir nesne devlet gibi, olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi”

*“Mühür kimde ise ana demişler
Alemde Seyrânî Süleyman[§] deyü”...
(Mühür kimde ise Süleyman odur)*

Hz. Süleyman’ın peygamber ve hükümdar olduğunu belirten bir mührü vardı. Bu mühür yetki gücünün nişanesi olarak görülmüştür. Buradan hareketle söze şu anlam verilmiştir. Bir işte yetki kimde ise kuvvet ondadır, onun buyrukları geçer. Bir işte akıllı, bilgili ve tecrübeli olanın değil yetkili olanın sözü geçer. Seyrânî bu şiirle yetki kimde ise itibarın o kişiye olduğunu, liyakate uygun olanın değil yetki sahibinin sözünün geçtiğini hatırlatarak devlet büyüklerine hicivde bulunmuştur.

*“Tırnak bulur isen başın kaşırdın
Seyrânî’yi doğru yoldan şaşırdın
Ey nefsim cürmümü** başdan aşırdın
Tövbekar olmağa yeminli misin”...
(Tırnağın varsa başını kaşı)*

Kendi işini kendi görmenin gerekliliği bize “kendi göbeğini kendi kesmek” deyimini hatırlatmaktadır. İlk başta insanın kendisine faydasının dokunacağı belirtilmiştir. Seyrânî bu şiirle iç dünyasına yönelmektedir. Kendi günahının çok olduğunu, insanlara vaaz vermekten çok kendi günahına bakması gerektiğini, insanın başkalarına nasihat verebilmesi için önce kendisini düzeltmesi gerektiğini özeleştiri yaparak açık bir şekilde anlatmıştır.

*“İki (sığır) bir hayatda sulanmaz
Irmak bulanır da derya bulanmaz
Mecaz ipi hakikiye ulanmaz
İncelüb Seyrânî üzölmeyince”
(Bir yalaktan iki sığır sulanmaz)*

Bu şiir bizlere “ bir ip te iki cambaz oynamaz” deyimini hatırlatmaktadır. Seyrânî bu şiirle iki işin aynı anda olmayacağını, o işte başarıya ulaşamayacağını, o işten medet ummanın doğru olmayacağını hatırlatmaktadır.

Sonuç

Edebiyatımızda şairler ve yazarlar pek çok söz sanatı ve kalıp ifadelerden faydalanmışlardır. Nitekim bunların içerisinde şiirlerin yeri de yadsınamayacak şekilde büyüktür. Şiirler bazen sayfalarca anlatamayacağımız bir duygu ya da düşünce silsilesini

[§] Davud peygamberin oğlu olan Süleyman peygamber. Peygamberliğinin yanı sıra hükümdarlığı ile de meşhurdur. İnsanlara, cinlere ve hayvanlara hükmetmiştir. Süleyman mührü de hükümdarlığının nişanesidir. Detaylı bilgi için bakınız(Pala, 2012:411-412)

** Cürm:Suç, günah anlamlarına gelmektedir bkz (Devellioğlu,2012:168).

bir mısra ya da beyitte kısa ve öz şekilde anlatmaktadır. Bu açıdan bakıldığında şiirler az sözle çok anlam ifade eden yoğun düşünceyi aktaran metinlerdir. İşte bu noktada atasözleri de şiirler gibi az sözle çok anlam ifade ettiği için ortak bir payda da buluşurlar. Şiirler ve atasözlerinin benzer yönlerini kadim çağlardan beri keşfeden şairler bu sav ve atasözlerini eserlerinde kullanmış, birikimlerini halka aktarmış ve unutulmaması için katkı sağlamışlardır. Bundan dolayıdır ki atasözleri ile ilgili inceleme yapan bir araştırmacının şiirleri muhtevasında barındırdığı söz kalıpları yönünden incelemesi gerekmektedir. Halkın duygu, düşünce ve birikimini geçmişten geleceğe aktarması yönüyle atasözleri şiirlerin içerisinde barınmış ve canlılığını yitirmemiştir. Develili âşık Seyrânî de engin bilgi ve birikimini şiirleri vasıtasıyla halka aktarırken atasözlerini kullanmıştır. Atasözlerini şiirlerinin mana deryasında eriten Seyrânî, yaşadığı dönemin Türkçesine ve söz varlığına katkı sağlamıştır. Yazılı kültür yoluyla döneminin söz varlığını halka aktarması yönüyle Türk edebiyatına sağlam bir vesika kazandırmıştır. Söz sanatları, kalıp ifadeler ile ilgili inceleme yapan araştırmacılara döneminin söz varlığını aktarması yönüyle ışık tutmuştur.

Kaynakça

- Aksoy, A. Ö. (1988). Atasözleri ve Deyimler, *Belleten-1962, Tdk Yayınları:217*, Ss.132-166.
- Aydoğdu, B. (2011). *Türk Edebiyatında Seyrânî Olgusu: Develili Seyrânî Ve Eserleri (İnceleme-Metin)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Birgül, M. (2019). Develili Âşık Seyrânî'nin İnanç Dünyası ve Bu Dünyanın Şiirlerine Yansıması, *II. Uluslararası Develili Âşık Seyrânî ve Türk Kültürü Kongresi, 2. Kitap Âşık Seyrânî Bildirileri*, Sayfa:110-115.
- Çetin, O. (2019). "Develili Âşık Seyrânî'nin Şiirlerinde Nasihat Örnekleri", *II. Uluslararası Develili Âşık Seyrânî Ve Türk Kültürü Kongresi, 2. Kitap Âşık Seyrânî Bildirileri*, Sayfa:117-121.
- Devellioğlu, F. (2012). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara: Aydın.
- Erdem, S. (2010). "Atasözlerinde Metaforların İşleyişi", *Millî Folklor Dergisi*, 22(88), 33-37.
- İslamoğlu, M. (2002). *Seyrânî, Hayatı, Kişiliği, Sanatı, Şiirleri*, İstanbul: Denge.
- Kaya, D. (2010). *Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ.
- Kestelli, R. N. (2011). *Resimli Türkçe Kamus*, Ankara: TDK.
- Pala, İ. (2012). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: Kapı.
- Yüksel, H. A. (1985). *Develili Âşık Seyrânî ve Şiirleri*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.